

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 października 2020 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. po rozpatrzeniu wniosku z dnia 16 października 2020 roku odmówił H. P. wypłaty świadczenia niezrealizowanego po zmarłej A. L.. W uzasadnieniu organ rentowy podniósł, że wnioskodawczyni nie spełnia warunków do przyznania renty rodzinnej, jak również A. L. nie pozostawała na utrzymaniu wnioskodawczyni bowiem posiadała własne źródło dochodu.

/decyzja k. 20 akt ZUS/

W dniu 18 grudnia 2020 roku H. P. złożyła odwołanie od powyższej decyzji uznając ją za krzywdzącą. W uzasadnieniu wskazała, że dziedziczy po zmarłej, która utrzymywała i której kosztu pogrzebu pokryła.

/odwołanie k. 3, pismo k. 10 i pismo k. 14/

Odpowiadając na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie, wywodząc jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie k. 4-4v/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni H. P. jest siostrzenicą A. L..

/bezsporne/

A. L. była uprawniona do emerytury w kwocie i dodatku pielęgnacyjnego w kwocie 2152,42 zł.

/ bezsporne decyzja emerytalna k. 11 akt ZUS/

A. B. osobą bezdzietną i miała swoje mieszkanie.

/ zeznania wnioskodawczyni protokół z rozprawy z dnia 11 lutego 2021 00:03:55 00:20:21/

A. L. pozostawała pod stałą wieloletnią opieką wnioskodawczyni.

/ zeznania wnioskodawczyni protokół z rozprawy z dnia 11 lutego 2021 00:03:55 00:20:21/

Przez ostatni rok życia A. L. wnioskodawczyni prowadziła z nią wspólne gospodarstwo domowe, mieszkała w domu A. L., dojeżdżając tylko czasami do własnego domu po potrzebne ubrania czy pieniądze. Wnioskodawczyni zamieszkiwała od roku wspólnie z A. L. i prowadziła z nią wspólne gospodarstwo domowe.

/ zeznania wnioskodawczyni protokół z rozprawy z dnia 11 lutego 2021 00:03:55 00:20:21/

A. L. wymagała intensywnej opieki bowiem nie chodziła. B. osobą leżącą, co wiązało się z większymi potrzebami A. L. w postaci środków higienicznych takich jak pieluchy jednorazowe, prześcieradła jednorazowe czy pościel.

/ zeznania wnioskodawczyni protokół z rozprawy z dnia 11 lutego 2021 00:03:55 00:20:21/

Wnioskodawczyni utrzymywała A. L. z własnej emerytury i emerytury męża oraz poczynionych oszczędności. Miesięcznie dokładała do emerytury A. L., którą na jej prośbę zarządzała. Potrzeby A. L. wynikające ze stanu jej zdrowia znacznie przewyższały dochód uzyskiwany z emerytury.. Wnioskodawczyni łożyła na środki podstawowego utrzymania ciotki, gdyż w połowie miesiąca środki finansowe pochodzące z emerytury A. L. się kończyły. Dokonywała

zakupów pampersów, podkładów, prześcieradeł, opatrunków i maści na odleżyny, nieprzemakalnych prześcieradeł i zwykłej pościeli, która ulegała szybkiemu zużyciu. Przygotowywała posiłki, wspólnie z Ciotką opłacała mieszkanie. Koszty utrzymania jej własnego mieszkania pokrywał mąż.

/ zeznania wnioskodawczynie protokół z rozprawy z dnia 11 lutego 2021 00:03:55 00:20:21/

A. L. zmarła 13.10.2020 r. w wieku 91 lat.

/ bezsporne odpis skrócony aktu zgonu k. 19 akt ZUS/

Wnioskodawczynie zorganizowała pogrzeb Ciotki i pokryła koszty z nim związane. Otrzymała zasiłek pogrzebowy jednakże ten nie pokrył wszystkich wydatków z tego tytułu.

/ zeznania wnioskodawczynie protokół z rozprawy z dnia 11 lutego 2021 00:03:55 00:20:21 rachunki i kopie faktur koperta k. 11/

Powyższy stan faktyczny został ustalony w oparciu o dokumenty znajdujące się w aktach sprawy i aktach rentowych, oraz niekwestionowane przez organ rentowy zeznania odwołującej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z brzmieniem art. 136 ust.1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 291) w razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia określone ustawą, świadczenia należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku - małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku - innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba.

Hipoteza wskazanej normy ma szeroki zakres, obejmując nią wszystkie przypadki niezrealizowania świadczenia w okresie między wystąpieniem z wnioskiem o emeryturę lub rentę a śmiercią uprawnionego, czyli zarówno te, gdy zgon nastąpił w trakcie postępowania o przyznanie świadczenia, jak i te, gdy dotknął on osobę już mającą ustalone decyzją organu rentowego lub wyrokiem sądowym prawo do emerytury (renty).

Zatem niezrealizowane świadczenie emerytalne lub rentowe w rozumieniu zacytowanego przepisu to takie świadczenie, do którego prawo zostało już ustalone lub co najmniej osoba uprawniona wystąpiła o nie jeszcze za życia, ale nie zostało ono jej wypłacone, niezależnie od przyczyn opóźnienia w wypłacie świadczenia. A contrario świadczenie zrealizowane to takie świadczenie, które dotarło do rąk osoby uprawnionej albo zostało przekazane na konto bankowe wskazane przez uprawnionego. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 4 grudnia 2013 r., sygn. akt III AUa 386/13, LEX nr 1428144). Przepis art. 136 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 1383) kreuje krąg osób uprawnionych do wypłaty niezrealizowanego świadczenia po zmarłym emerycie lub renciście, i określa także kolejność nabywania uprawnień z tego tytułu przez poszczególne osoby. /III AUa 417/17 - wyrok SA Białystok z dnia 07-12-2017/ Do pierwszej grupy osób uprawnionych do ww. świadczenia należą małżonek i dzieci, z którymi osoba zmarła prowadziła wspólne gospodarstwo domowe. Do drugiej grupy należą te same osoby, które nie prowadziły tego gospodarstwa. Natomiast do trzeciej grupy zaliczają się inni członkowie rodziny uprawnieni do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała osoba zmarła. W pierwszej kolejności prawo do wypłaty niezrealizowanego świadczenia mają małżonek i dzieci, zaś w razie ich braku - inni członkowie rodziny.

Przedmiotem niniejszego postępowania była kwestia czy H. P. przysługuje prawo do wypłaty emerytury A. L. jako świadczenia niezrealizowanego. H. P. chociaż nie należała do rodziny generacyjnej zmarłej, to jednak przez lata opiekowała się nią a przez ostatni rok życia zmarłej mieszkała z nią, prowadziła wspólne gospodarstwo domowe i

dbała o jej podstawowe potrzeby życiowe. Jako osoba bliska zmarłej pozostawała więc w kręgu osób należących do trzeciej grupy.

Świadczenie należne po zmarłym wypłaca się innemu członkowi rodziny tylko wtedy, gdy spełnia on warunki do uzyskania renty rodzinnej lub gdy zmarły pozostawał na utrzymaniu tego członka rodziny. /III AUa 160/13 - wyrok SA Kraków z dnia 17-09-2013/

Zgodnie z art. art. 67 ust. 1 i 2 ww. ustawy do renty rodzinnej uprawnieni są następujący członkowie rodziny spełniający warunki określone w art. 68-71:

- 1) dzieci własne, dzieci drugiego małżonka oraz dzieci przysposobione;
- 2) przyjęte na wychowanie i utrzymanie przed osiągnięciem pełnoletności wnuki, rodzeństwo i inne dzieci, z wyłączeniem dzieci przyjętych na wychowanie i utrzymanie w ramach rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka;
- 3) małżonek (wdowa i wdowiec);
- 4) rodzice.

Za rodziców w rozumieniu ustawy uważa się również ojczyma i macochę oraz osoby przysposabiające.

W świetle zatem powyższego przepisu odwołująca się nie należała do grona osób uprawnionych do renty rodzinnej po zmarłej. W związku z tym ocenie podlegało, czy zmarła pozostawała na jej utrzymaniu.

Zdaniem Sądu Okręgowego materiał dowodowy zgromadzony w sprawie jednoznacznie wskazuje, że odwołująca systematycznie zaspokajała podstawowe potrzeby zmarłej przez ostatni rok jej życia. A. L. co prawda posiadała własne świadczenie emerytalno-rentowe, jednakże pobierana kwota nie umożliwiała jej samodzielnego utrzymania się. Zmarła w ostatnim okresie życia nie chodziła z uwagi na obłożną chorobę i w związku z tym potrzebowała stałej opieki, nadto pomocy w czynnościach z zakresu higieny osobistej, przygotowywania posiłków robienia zakupów. Świadczenie otrzymywane przez zmarłą realnie nie pozwalało na jej podstawowe utrzymanie. Środki te kończyły się w połowie miesiąca. W związku z powyższym wnioskodawczyni finansowała zakup pampersów, podkładów, prześcieradeł, opatrunków i maści na odleżyny, nieprzemakalnych prześcieradeł, zwykłej pościeli. Odwołująca prowadziła z Ciotką wspólne gospodarstwo domowe przygotowywała posiłki, opłacała mieszkanie. Koszty utrzymania jej własnego mieszkania pokrywał mąż.

Zgodnie z poglądem orzecznictwa sądów apelacyjnych, za osoby pozostające na utrzymaniu innych członków rodziny w rozumieniu art. 136 ust. 1 uważa się osoby, które bądź to nie posiadają żadnych własnych świadczeń emerytalno-rentowych (gdyż dopiero wystąpiły z wnioskiem o nie), bądź też pobierają wprawdzie takie świadczenia, ale w najniższej wysokości przewidzianej ustawą, a koszt zaspokajania ich usprawiedliwionych potrzeb jest znacznie wyższy” (wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 11 lipca 2012 r., sygn. akt III AUa 516/12 i wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 24 kwietnia 2013 r., sygn. akt III AUa 1439/12). Utrwalonym w orzecznictwie jest także pogląd, iż pojęcie „pozostawania na utrzymaniu” ma ściśle materialne znaczenie, a miarą jego jest zapewnienie środków pieniężnych koniecznych do zaspokojenia usprawiedliwionych potrzeb osoby będącej na utrzymaniu (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 22 marca 2011 r., sygn. III AUa 2026/10). Na tle art. 136 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ukształtował się pogląd, iż świadczenie doraźnej pomocy nie wchodzi w zakres terminu „pozostawanie na utrzymaniu”. Pojęcie to ma bowiem ściśle materialne znaczenie, a jego miarą jest zapewnienie środków pieniężnych koniecznych do zaspokojenia „usprawiedliwionych potrzeb” osoby będącej na utrzymaniu, przy czym świadczenie zwyczajowo przyjętej pomocy nie wyczerpuje pojęcia „dostarczanie środków utrzymania”. /III AUa 1412/15 - wyrok SA Łódź z dnia 20-04-2016/. Zatem, dla zaistnienia sytuacji, którą można określić jako pozostawanie na utrzymaniu konieczna jest bez wątpienia stałość świadczeń oraz silna ekonomiczna zależność od osoby utrzymującej. /III AUa 20/13 - wyrok SA Szczecin z dnia 21-05-2013/

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy nie zgadza się z argumentacją organu rentowego, że skoro A. L. otrzymywała emeryturę, to utrzymywała się sama. Taka uproszczona interpretacja uniemożliwiłaby w prawie każdym przypadku zastosowanie art. 136, który przyznaje prawo do niezrealizowanego świadczenia innym, niż małżonek i dzieci, członkom rodziny, nie spełniającym uprawnień do renty rodzinnej, właśnie w przypadku gdy zmarły, mimo pobierania świadczeń z ubezpieczenia społecznego, pozostawał na ich utrzymaniu.

Niewątpliwie zmarła otrzymywała emeryturę i dodatek pielęgnacyjny w wysokości ok. 2.400 zł. Świadczenia te teoretycznie winny zapewnić jej utrzymanie, niemniej jednak z uwagi na fakt, iż była osobą starszą, schorowaną, wymagającą permanentnej opieki otrzymywane przez nią środki nie stanowiły zabezpieczenia jej podstawowych usprawiedliwionych potrzeb. Zamieszkująca z nią odwołująca prowadziła z nią wspólne gospodarstwo domowe łączyła permanentnie zarówno na wyżywienie, koszty mieszkania jak i niezbędne leki i środki czystości, zapewniała konieczną całodobową stałą opiekę, przygotowywała posiłki, kupowała leki, środki czystości, dbała o czynności higieniczne. W takiej sytuacji nie można krewnego traktować jako osobę, która wyłącznie przyczynia się do utrzymania. Przyczynianie się jest bowiem drobną czy epizodyczną pomocą. J. dostarczaniem niewielkiego ułamka środków pozwalających na utrzymanie. Natomiast w przedmiotowej sprawie odwołująca się sprawowała kompleksową stałą opiekę nad krewną, mieszkając u niej w domu przez rok czasu i prowadząc wspólne gospodarstwo domowe, zaspakajając w znacznej części także z własnych środków finansowych jej niezbędne potrzeby dnia codziennego zapewniające jej przeżycie. Ponadto, niewątpliwie między odwołującą a jej ciotką wykształciła się swoista więź gospodarcza. Świadczy o tym nie tylko wieloletnia opieka ale ostatecznie wspólne mieszkanie i pokrywanie elementarnych potrzeb jej utrzymania i egzystencji. W końcu podkreślić należy iż odwołująca jako osoba najbliższa A. L. poniosła wszystkie koszty jej pogrzebu także przekraczające wartość zasiłku pogrzebowego.

Reasumując, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że H. P. poczyniła na rzecz ciotki A. L. znaczne wydatki w celu jej utrzymania, leczenia i poprawiania warunków bytowych. Tym samym zmarła była osobą utrzymywaną przez wnioskodawczynię, gdyż bez jej środków finansowych i jej udziału w jej życiu, nie mogłaby zaspokoić podstawowych potrzeb życiowych.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy w Łodzi na podstawie art. 477¹⁴ § 2 KPC zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w sentencji wyroku.

J.L.